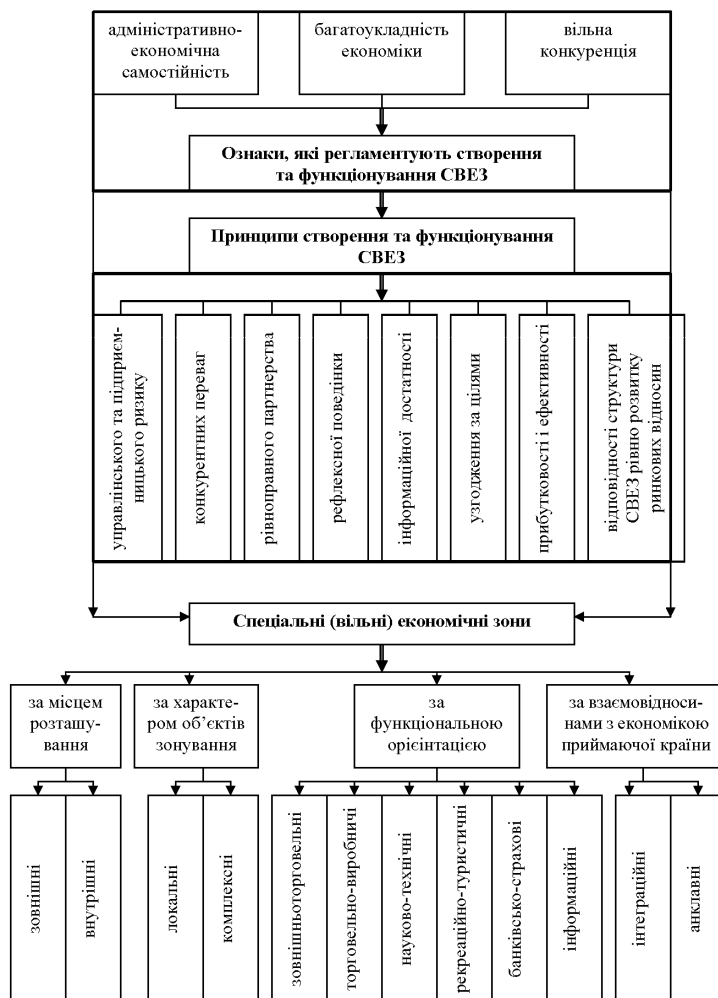

Тема 8

СПЕЦІАЛЬНІ (ВІЛЬНІ) ЕКОНОМІЧНІ ЗОНИ (СВЕЗ)

План семінарського заняття

1. Сутність СВЕЗ та класифікаційні ознаки СВЕЗ.
2. Зовнішньоторговельні СВЕЗ.
3. Торговельно-виробничі СВЕЗ.
4. Науково-технічні СВЕЗ.
5. Туристичні або рекреаційно-туристичні СВЕЗ.
6. Банківсько-страхові СВЕЗ.
7. Офшорні СВЕЗ.
8. Інформаційні СВЕЗ.
9. Принципи створення і функціонування СВЕЗ.
10. Мета створення зон спільного підприємництва.
11. Чинники, що сприяють зміцненню конкурентних позицій регіонального рівня.

Ключові поняття

Банківсько-страхова зона – зона, у якій запроваджується сприятливий режим здійснення банківських та страхових операцій в іноземній валюті для обслуговування нерезидентів.

Зовнішньоторговельна зона – вільна економічна зона, де товари іноземного походження можуть зберігатись, обслуговуватись без сплати мита і митних зборів або з їх відстроченням.

Зона обробки інформації – вільна економічна зона, що характеризується орієнтацією на концентрацію в межах зон високих інформаційних технологій, розвиток інформаційно-комунікаційних систем, обслуговування, розробку і продаж програмного забезпечення та спеціалізується на наданні телемаркетингових послуг, здаванні в оренду (користування) соціальної та бізнесової інфраструктури.

Науково-технічна зона – зона, яка спрямована на розвиток наукового і виробничого потенціалу через стимулювання фундаментальних та прикладних досліджень з подальшим впровадженням їх результатів у виробництво.

Офшорна зона – територія, де створюються особливо сприятливі умови для реєстрації офшорних (нерезидентських) компаній.

Рекреаційно-туристична зона – зона, яка створюється на основі значного природно-рекреаційного та історико-культурного потенціалу з метою його ефективного використання і збереження.

Спеціальна (вільна) економічна зона – частина території країни, на якій встановлюється спеціальний правовий режим економічної діяльності та особливий порядок застосування чинного законодавства.

Торговельно-виробнича зона – зона, яка створюється з метою стимулювання підприємництва, залучення інвестицій у пріоритетні галузі господарства, розширення зовнішньоекономічних зв'язків і забезпечення зайнятості населення.

Теми рефератів

1. Спеціальні економічні зони: проблеми і перспективи розвитку.
2. Тенденції розвитку форм зовнішньоекономічної діяльності.
3. Економічна інтеграція та економічні союзи.
4. Місце СВЕЗ у регіональній політиці України.
5. Науково-методичні основи розробки проектів СВЕЗ.
6. Практика і перспективи розбудови СВЕЗ в Україні.

Тести для самоконтролю

1. Перші спеціальні (вільні) економічні зони виникли в:
 - а) Китаї;
 - б) Східній Європі;
 - в) Західній Європі;
 - г) США.
2. За характером зонування вільні економічні зони бувають:
 - а) анклавні;
 - б) комплексні;
 - в) локальні;
 - г) внутрішні.
3. У яких вільних економічних зонах створюються особливо сприятливі умови для реєстрації нерезидентських компаній?
 - а) банківсько-страхових;
 - б) торговельно-виробничих;
 - в) офшорних;
 - г) інтеграційних.
4. У яких вільних економічних зонах товари іноземного походження можуть зберігатись, обслуговуватись без сплати мита і митних зборів або з їх відстроченням?
 - а) торговельно-виробничих;
 - б) банківсько-страхових;
 - в) науково-технічних;
 - г) зовнішньоторговельних.

5. Підкреслення гостроти вияву різних аспектів бізнесу, підприємницької діяльності, конкурентоспроможності реалізується через такий принцип створення і функціонування СВЕЗ, як:

- а) конкурентних переваг;
- б) рефлексної поведінки;
- в) управлінського і підприємницького ризику;
- г) рівноправного партнерства.

6. Вихідною умовою прийняття рішення про формування СВЕЗ є:

- а) залучення зовнішніх інвестицій;
- б) наявність виробничо-ресурсного потенціалу;
- в) визначеність величини економічного ефекту;
- г) збалансованість інтересів держави та регіону.

7. З якого моменту СВЕЗ вважається ліквідованою?

- а) з моменту скасування її пільг законодавством України;
- б) з моменту скасування її пільг міжнародним законодавством;
- в) з моменту закінчення строку, на який її було створено;
- г) з моменту визнання її банкрутом навіть після проведення санаційних заходів.

8. Організаційно-економічний документ, що визначає основні цілі і завдання створення СВЕЗ, напрями і механізми реалізації, ресурсне забезпечення та ефективність формування діяльності зони, носить назву:

- а) проект створення СВЕЗ;
- б) статут СВЕЗ;
- в) програма розвитку СВЕЗ;
- г) техніко-економічне обґрунтування.

9. Відповідно до чинного законодавства України, СВЕЗ – це:

- а) частина території країни з особливим режимом функціонування;
- б) частина території країни, на якій встановлюється спеціальний правовий режим економічної діяльності та особливий порядок застосування чинного законодавства України;
- в) специфічне регіональне утворення, що формується на основі детального вивчення умов країни впровадження і має забезпечити більш повну реалізацію її конкурентоспроможності;
- г) частина території країни, на якій товари розглядаються як об'єкти, що знаходяться за межами національної митної території.

10. СВЕЗ, які створені на основі невеликих територій окремих підприємств, транспортних вузлів, носять назву:

- а) внутрішні;
- б) локальні;
- в) комплексні;
- г) анклавні.

Контрольні запитання

1. У чому полягають сутність і мета створення вільних економічних зон?
2. Проаналізуйте світовий досвід створення спеціальних вільних економічних зон.
3. У яких напрямках має здійснюватись активізація трансформаційних процесів у регіонах?
4. Охарактеризуйте передумови формування і вимоги до створення СВЕЗ в Україні.
5. Назвіть вихідні документи, які необхідні для створення СВЕЗ.
6. Що являють собою території пріоритетного розвитку?
7. Охарактеризуйте порядок розробки техніко-економічного обґрунтування СВЕЗ.
8. Розкрийте сутність інвестиційного маркетингу у СВЕЗ.
9. Проаналізуйте стратегію розбудови СВЕЗ в Україні.
10. Які СВЕЗ функціонують на території України?

Практичні завдання

1) Проаналізуйте співвідношення наданих пільг і платежів у бюджет суб'єктами СВЕЗ за звітний період. Результати оформіть у вигляді таблиці.

Таблиця 8.1

Співвідношення наданих пільг і платежів у бюджет суб'єктами СВЕЗ

Показники Назва СВЕЗ	Сума наданих пільг, млн грн.	Сума платежів у бюджет внаслідок реалізації інвестиційних проєктів, млн грн.	Відношення суми наданих пільг до бюджетних надходжень
СВЕЗ "Донецьк"			
СВЕЗ "Азов"			
СВЕЗ "Закарпаття"			

Продовження табл. 8.1

СВЕЗ “Інтерпорт Ковель”			
СВЕЗ “Миколаїв”			
СВЕЗ “Порто-Франко”			
СВЕЗ “Порт Крим”			
СВЕЗ “Славутич”			
СВЕЗ “Курортполіс Трускавець”			
СВЕЗ “Яворів”			
СВЕЗ “Рені”			
Всього			

2. Прорахуйте втрати бюджету внаслідок перевищення наданих СВЕЗ пільг над платежами в бюджет у звітному році (в млн грн.) за результатами даних табл. 8.1. Результати аналізу оформіть графічно у вигляді діаграми в розрізі СВЕЗ.

3. Визначте частку окремих СВЕЗ у загальному обсязі пільг та бюджетних надходжень по СВЕЗ у звітному році. Зробіть відповідні висновки.

Таблиця 8.3

Частка окремих СВЕЗ у загальному обсязі пільг та бюджетних надходжень на території України

Показники Назва СВЕЗ	Частка в загальному обсязі наданих пільг по СВЕЗ	Частка в загальному обсязі бюджетних платежів по СВЕЗ
СВЕЗ “Донецьк”		
СВЕЗ “Азов”		
СВЕЗ “Закарпаття”		
СВЕЗ “Інтерпорт Ковель”		
СВЕЗ “Миколаїв”		
СВЕЗ “Порто-Франко”		
СВЕЗ “Порт Крим”		

Продовження табл. 8.3

СВЕЗ “Славутич”		
СВЕЗ “Курорттополіс Трускавець”		
СВЕЗ “Яворів”		
СВЕЗ “Рені”		
Всього	100,0	100,0

Рекомендована література

1. Бачан І.О., Михасюк І.Р. Глобальна економіка: Підручник. – К.: Знання, 2007. – 403 с.
2. Бобух І. Оцінка ефективності функціонування спеціальних економічних зон у контексті регіонального розвитку // Економіка України. – 2002. – № 11. – С. 42-47.
3. Вільні економічні зони: світовий досвід і українська практика: Навчальний посібник / За ред. І.Ю. Сіваченка. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 488 с.
4. Демченков Я. Стратегічне значення ВЕЗ // Урядовий кур’єр. – 2003. – № 148. – С. 7.
5. Михайловська О.В. Еволюція вільних економічних зон: світовий досвід // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 12. – С. 102-112.
6. Михайловська О.В. Комплексна оцінка використання свого потенціалу українськими вільними економічними зонами // Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наук. праць. – Випуск 184: В 3 т. Том III. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2003. – С. 628-639.
7. Михайловська О.В. Спеціальні економічні утворення в системі міжнародних інтеграційних процесів: Монографія. – К.: Кондор, 2005. – 198 с.
8. Новицький В. Регулятивні стратегії відкритих економічних систем і глобальна конкуренція за ресурси // Економіка України. – 2007. – № 7. – С. 4-15.
9. Пахолко П.В. Вільні економічні зони і території пріоритетного розвитку як фактор економічного зростання регіонів // Економіка та держава. – 2005. – № 7. – С. 32-34.
10. Пила В. Про перспективи спеціальних економічних зон і територій пріоритетного розвитку в Україні // Економіка України. – 2002. – № 4. – С. 11-15.

11. Пирожков С.І., Сухоруков А.І. Проблеми адаптації України до глобального економічного простору // Стратегічна понорама. – 2003. – № 3-4. – С. 98-105.
12. Сіваченко І.Ю., Кухарська Н.О., Левицький М.А. Вільні економічні зони: Навч. посіб. – К.: Дакор; Алеута, 2001. – 242 с.
13. Стеченко Д.М. Інноваційні форми регіонального розвитку: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2002. – 254 с.: іл.
14. Стеченко Д.М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика: Навч. посіб. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Вікар, 2002. – 374 с.
15. Трансформаційні процеси економіки України в регіональному вимірі: Монографія / Автор. кол. І.М. Школа, П.І. Шилепницький, О.В. Зибарева та ін.; За ред. І.М. Школи. – Чернівці: Книги ХХІ, 2004. – 360 с.
16. Чухрай Н. Спеціальні економічні зони в регіональній політиці інноваційного розвитку: польський досвід // Регіональна економіка. – 2001. – № 2. – С. 125-134.
17. Янукович В.Ф. Спеціальні економічні зони в Донбасі // Донбас-інвест. – 2000. – № 4.